

APRILIE NU POATE FI INVENTAT

Domnule Anatol Durbală, ați schimbat rolul de actor și prezentator pe cel de regizor. Ce v-a determinat să faceți acest pas?

E un vis mai vechi de-al meu să fac film, îmi place arta cinematografică și nu o consider foarte străină de mine. Îmi place imaginea, am cochetat cu camera din '94 încoace și fac fotografii de la șase ani.

Am debutat în cinematografie cu o temă care mă tulbură foarte mult, mă cutremură faptul că aici s-au întâmplat și se mai întâmplă, probabil, lucruri de o asemenea amploare, iar noi, oamenii de artă, nu suntem în stare să le abordăm. S-au realizat filme documentare despre șapte aprilie, dar majoritatea acestora au fost cu o certă tentă propagandistică. Interesul meu nu era să reconstruiesc evenimentele și eu nu consider acest film despre șapte aprilie. M-a preocupat durerea omenească a unui băiat absolut nevinovat, care nu era implicat în niciun fel în proteste, dar a suferit din această cauză. În opinia mea, este un tablou al unor patimi aproape dostoievskiene.

„Ce lume minunată”. De ce?

În primul rând, din cauza acestui cântec care e ringtone pe telefonul băiatului. Cred că acest titlu este aproape obraznic. Problema titlului a fost una destul de complicată. Noi, cei din echipa care a lucrat la film, am făcut o listă de 87 de titluri. Niciunul nu mi-a convenit totalmente, inclusiv titlul final. Am ales „Ce lume minunată” – o denumire interpretabilă, ceea ce-mi place foarte mult. Astfel, titlul are atât sens propriu, cât și sens figurat. Am vrut să las spectatorul să aleagă sensul care-i este mai aproape.

În peliculă se vede clar și un alt mesaj, în afară de 7 aprilie, și anume o confruntare a mentalității sovietice cu cea europeană (modernă). Când credeți că se va termina acest conflict?

Lumea noastră este divizată: cineva se consideră român, cineva se consideră moldovean, cineva rus. Omul e unul, însă considerații sunt mai multe. Aceste divergențe care dezbină societatea noastră nu sunt de ieri, de azi și nu sunt caracteristice doar pentru 7 aprilie. Data respectivă este aleasă pentru că e o situație critică, atunci când se

ciocnesc esențele. În aceste scânteii există șansa de a dezvălui adevărul, de a înțelege în ce constă problema. Un conflict ideologic poate izbucni chiar și într-o familie sau într-o relație amoroasă dintre un băiat și o fată. Cândva am avut o prietenă cu care la un moment dat nu am vorbit patru luni de zile pentru că eu nu-l simpatizam pe Roșca, iar ea îl simpatiza foarte tare. Ce treabă avea Roșca cu relația noastră? Iată că a avut...

Contrastul dintre negru și alb este evident, sunt conturate clar personajele pozitive și cele negative. În viață rar se-ntâmplă astfel. E o manipulare a spectatorului sau cum explicați acest fapt?

Pentru mine nu e deloc ușor să divizez oamenii în personaje pozitive și negative, nu toți polițiștii au dat cu piciorul în oameni, tot așa nu toți tinerii s-au comportat adecvat. Poate, unul dintre ei a spart capul unui om al legii? Poate. Nu am studiat biografia fiecăruia și chiar

MAIORUL ARE DREPTATEA LUI, TIPUL ESTE UN SOCIOPAT, EL PORNEȘTE BÂND UN CEAI ÎN BIROU ȘI AJUNGE SĂ BATĂ ANIMALIC UN OM CU PICIOARELE.

dacă aş fi studiat-o, cine sunt eu să categorisesc oamenii în buni şi răi? Cred că aceste categorisiri trebuie să fie făcute de privitori, iar eu ca privitor am tot dreptul să consider cine e bun şi cine e rău, dar ca autor nu pot.

Maiorul este cel mai memorabil personaj din film şi, practic, unicul cu personalitate. Ce transmite acesta, de fapt?

Maiorul are dreptatea lui, tipul este un sociopat, el porneşte bând un ceai în birou şi ajunge să bată animalic un om cu picioarele. În opinia mea, maiorul nu atât lovea în tână, cât lovea în propria durere, în propria disperare şi în propria neajutorare. Nu-l justific, vreau doar să zic că lucrurile sunt mai profunde decât par. Întrebările pe care şi le pune acest maior sunt similare cu ale multor oameni. Revenim la Dostoievski. În *Frații Karamazov* se spune: „Dacă nu există

AM ÎNCERCAT SĂ PUN OGLINDA ÎN FAȚA OAMENILOR LEGII. FILMUL ACESTA S-A VRUT CA O HÂRTIE DE TURNESOL CARE DETERMINĂ CARACTERUL ACID SAU BAZIC AL UNEI SUBȘTANȚE.

Dumnezeu, atunci totul e permis?”. Nu asta era întrebarea pe care şi-o pune şi maiorul? Dacă nu există nicio oprelişte, înseamnă că incendiem Parlamentul? Unele puncte de vedere ale maiorului îmi vine foarte greu să le combat. Nu pot să-l contrazic când el zice că înainte era respect, cumsecădenie. „Ce citiți voi, ce priviți voi?”, spune maiorul. Predând la studenți, şi eu deseori sunt nevoit să pun aceste întrebări. Am impresia că mulți dintre ei citesc doar sms-uri şi facebook-ul.

Se ştie că iubirea înfruntă greutățile. De ce personajul principal, Petru, nu e salvat de iubire?

Lucrurile sunt grave oricum, indiferent cum s-ar fi sfârșit ele. Vreți să spuneți că dacă personajul se ridică şi spune: „Elizabet, iubita mea, totul e bine. Merg spre casă, ne vedem mai târziu”, se uita în cadru şi zâmbea, ștergându-și o lacrimă, era să schimbe ceva? Maiorul nu mai era să fie maior? Lucrurile care s-au întâmplat acolo dispăreau? Acest tânăr, Petru, întruchipează într-un fel viitorul nostru foarte firav. Nu se ştie dacă o să reziste acest firicel de iarbă sau o să fie călcat şi o să moară. Este drama unui om, dar şi drama unei națiuni, drama unei societăți.

Filmul este totuși o viziune artistică. Noi nu vom ști, probabil, niciodată ce a fost în primăvara anului 2009. Este oare această peliculă un răspuns la miopia judecătorească?

Ca să tragi niște concluzii generale, trebuie să te bazezi neapărat pe niște lucruri concrete. Bineînțeles, nu toate cazurile au fost așa, dar eu am vrut să redau starea de spirit de atunci prin acest exemplu concret, chiar dacă nu a existat un astfel de Petru, chiar dacă nu în acest fel a vorbit un anume maior. Am încercat să pun oglinda în fața oamenilor legii. Filmul acesta s-a vrut ca o hârtie de turnesol care determină caracterul acid sau bazic al unei substanțe.

Oamenii pe care 7 aprilie i-a adus la putere au promis că adevărul va fi spus. Au trecut cinci ani de zile şi nimic nu e clar. Consider că cel puțin câteva lucruri absolut evidente puteau fi zise sau măcar să ni se spună că nu ni se va spune nimic. Conducerea însă în acest răstimp mai dezvălește câte un monument, mai denuștește câte o stradă, dar nu oferă şi niște răspunsuri, atât de mult aşteptate.

Mi-am permis să afirm că pelicula este inspirată din fapte reale. Trebuie să recunosc că anumite situații din film nu le-aş fi putut inventa, cu toată fantezia mea. Nu m-aş fi gândit niciodată, de exemplu, că în timpul interogatoriului unui tânăr poliștii se uitau la fotbal; că tinerii erau loviți după ceafă cu sticle de plastic pline cu apă ca să nu rămână urme; că erau bătuți fără să le fie pusă vreo întrebare. La un proces de judecată aş fi fost întreat: unde-s probele? În cazul unui film, ca artist, nu am nevoie de probe şi ștampile, îmi este suficient să mă inspir din relatările celor care au avut de pătimit. Nu cred că tinerii au inventat toate acestea, or, dacă au inventat înseamnă că sunt extrem de talentați şi i-aş lua la cursurile de actorie fără ezitare.

Interviu realizat de **Andrian ADAM**